

Natuurmonumenten

De heer P. van der Feltz, algemeen directeur
Stationsplein 1
3818 LE AMERSFOORT

Betreft: Open brief over plan Landgoed Middenbos in Tonden

Tonden, 5 december 2025

Geachte heer Van der Feltz,

Tonden is een kleine landelijke buurtschap in de gemeente Brummen. Tonden heeft slechts een paar honderd inwoners. In ons buurtschap mogen wij ons rijk rekenen met veel Natura 2000, bekend als Landgoederen Brummen. Natuurmonumenten heeft veel gronden in Tonden (en de rest van Brummen) in eigendom en doet daar momenteel veel goed werk mee. De meeste buurtbewoners hadden het volste vertrouwen in Natuurmonumenten, maar er dreigt zich een situatie voor te doen die dit vertrouwen mogelijk schaadt. Mede daarom heeft de buurt Vereniging Natuurbehoud Tonden opgericht.

Wat is er aan de hand?

Een stoppende veehouder heeft samen met een particuliere initiatiefnemer het plan opgevat om een planologisch landgoed aan te vragen bij de gemeente Brummen. Inmiddels is ook al een natuurvergunning aangevraagd bij de provincie Gelderland. Met de aanvraag wordt ca. 25 hectare samengevoegd tot een planologisch landgoed, onder de naam Landgoed Middenbos. Op dat landgoed worden bomen aangeplant, komt er een voedselbos, agroforestry, een camping en allerlei andere voorzieningen. Althans dat is de bedoeling. Maar het plan heeft ook een forse keerzijde voor de natuur en omgeving. Het buurtschap Tonden zal ingrijpend veranderen en ondanks de positieve natuurclaim (van met name het voedselbos) zal de Natura 2000 in Tonden achteruitgaan, is onze stellige inschatting terwijl het al zo slecht gaat met Landgoederen Brummen.

Hoe zit dat?

Met de vergunning voor het planologische landschap en de 15% stikstofruimte van de stoppende boer (op basis van de Lbv-plus-regeling) mogen de initiatiefnemers huizen gaan bouwen. In een planologisch landgoed is erin voorzien dat een huis van allure gebouwd mag worden en de gemeente lijkt toe te staan dat dit huis van allure wordt opgeknipt in verschillende separate woningen. Dit betekent dat er, naast de bestaande twee huizen, zeven nieuwe huizen en een sanitairgebouw bij

De natuur verdient beter!

Vereniging Natuurbehoud Tonden | p/a Voorsterweg 147, 6975 AD Tonden
www.natuurbehoudtonden.nl | info@natuurbehoudtonden.nl | +31654976668
KvK: 98615025 | IBAN: NL76TRIO0321150538

komen. Deze huizen zijn noodzakelijk, anders is het project, volgens de initiatiefnemers, financieel niet rendabel. Eenzelfde argument geldt voor de camping. Maar voor bomenaanplant, agroforestry en voedselbos worden ook separaat subsidies aangevraagd. De projectontwikkeling van de initiatiefnemers lijkt daarom vooral 'winst'.

Er wordt met het realiseren van Landgoed Middenbos een nieuw 'dorp' gerealiseerd op steenworpafstand van Natura 2000 (Landgoederen Brummen) en zeker binnen de zones (stroken) die de provincie ook tracht te beschermen. In de zomer kunnen meer dan 65 mensen in het dorp leven en recreëren, met alle verkeersbewegingen van dien en natuurverstoring tot gevolg. De bewoning aan de Haarweg in Tonden verdubbelt zonder dat er een evenwichtig beleid aan ten grondslag ligt. Natuurmonumenten faciliteert deze ontwikkeling. (Faciliteren is overigens een begrip dat Natuurmonumenten lokaal zelf hanteert.)

Waarom?

Natuurmonumenten staat, zoals gezegd, positief tegenover het plan voor Landgoed Middenbos. Met name de aanleg van het voedselbos, agroforestry, bomenaanplant en de bekkens voor wateropvang vindt Natuurmonumenten positief. Ten aanzien van het voedselbos, agroforestry en bomenaanplant delen wij deze mening. Maar voor deze zaken heb je, in onze ogen, helemaal geen planologisch landgoed nodig. Dat planologisch landgoed is voornamelijk noodzakelijk, volgens ons, om de geplande woningbouw te realiseren. En deze woningbouw dient geen enkel natuurbelang, is onze mening. Integendeel, de woningbouw is strijdig met het natuurbelang. Dat geldt grotendeels ook voor de camping. Ook de geplande excursies en rondleidingen zullen de natuur niet versterken, integendeel.

Er zijn afspraken gemaakt tussen de twee initiatiefnemers (een stoppende boer en een de particuliere initiatiefnemer) en Natuurmonumenten. De stoppende boer verkoopt ca. 8 hectare landbouwgrond aan Natuurmonumenten en Natuurmonumenten verpacht op haar beurt in totaal ca. 12,5 hectare aan de initiatiefnemers (getallen zijn mondeling aan ons kenbaar gemaakt). Zonder deze 'gronddeal' komen de initiatiefnemers niet aan 25 hectare benodigd voor het planologisch landgoed.

Natuurmonumenten heeft dus een zodanig omvangrijke pacht toegezegd aan de initiatiefnemers waardoor dit planologisch landgoed en de woningbouw mogelijk kunnen worden. Er wordt door Natuurmonumenten meer land verpacht aan de initiatiefnemers dan noodzakelijk is voor de natuuraspecten van het plan. Daarmee is Natuurmonumenten de belangrijkste faciliteerder van het planologische landgoed. En daarmee is Natuurmonumenten, in onze ogen, maatschappelijk mede verantwoordelijk voor het landgoed en de activiteiten op dit landgoed. Natuurmonumenten kan zich niet verschuilen achter de initiatiefnemers, de gemeente of de provincie. Nee, wij kunnen het niet anders zien dan dat Natuurmonumenten een cruciale en doorslaggevende rol speelt in dit proces.

Daar komt bij dat alle gronden die betrokken zijn bij dit planologisch landgoed een nieuwe bestemming krijgen, te weten de bestemming 'landgoed'. Dit brengt bepaalde verplichtingen met zich mee. Ook voor de gronden die Natuurmonumenten 'inbrengt'. Dit impliceert actieve medewerking, besluitvorming en toestemming van Natuurmonumenten. Ook wordt er bewust door Natuurmonumenten voor gekozen om een langjarige pacht overeen te komen. Er wordt gesproken van 30 jaar of langer en dat vereist ook actieve interne besluitvorming van Natuurmonumenten. Een langjarige of dertigjarige pacht is ook helemaal niet nodig om een voedselbos en agroforestry te creëren. De langjarige pacht is nodig om een planologisch landgoed met bouwvolume te kunnen aanvragen.

De natuur verdient beter!

Overleg

Op maandag 24 november j.l. heeft het bestuur van Natuurbehoud Tonden een gesprek gehad met regionale medewerkers van Natuurmonumenten in Loenen. Tijdens dit gesprek gaf Natuurmonumenten aan dat Landgoed Middenbos voor de biodiversiteit goed zal zijn en een uitgelezen gelegenheid is voor Natuurmonumenten om grond aan te kopen in een geliefd en kwetsbaar natuurgebied waarbij corridors tussen de natuurgebieden verder bevorderd kunnen worden. Onze gesprekspartners gaven aan dat er door Natuurmonumenten voornamelijk gekeken is naar de positieve effecten voor de natuur en dat Natuurmonumenten de initiatiefnemers de ruimte heeft gelaten op het gebied van de huizenbouw.

Natuurbehoud Tonden vindt deze gang van zaken onwenselijk. Een evenwichtig afweging van belangen op basis van haar statutaire doelen zou Natuurmonumenten hebben genoodzaakt om primair voor de natuur te kiezen, en ook de negatieve aspecten in haar overwegingen mee te nemen. Wij snappen dat Natuurmonumenten graag gronden aankoopt, maar dat kan niet het enige belang zijn. Wij hebben aangegeven dat er alternatieven zijn die (veel) beter zijn voor de natuur, waarbij Natuurmonumenten ook haar ambitie (t.a.v. de aankoop van gronden) zou kunnen realiseren. Maar hiervoor vonden wij geen gewillig oor. Integendeel, in ons gesprek werd de huizenbouw ook verdedigd omdat er woningnood is. Wij hebben aangegeven dat als het project tien kilometer verder van Natura 2000 zou hebben gelegen de bezwaren wellicht anders of misschien wel afwezig waren geweest.

Precedentscheppende werking

Als wij iets verder uitzoomen, dan maakt Natuurbehoud Tonden zich ook grote zorgen over de aanzuigende of precedentscheppende werking van het plan Landgoed Middenbos. Rond de Haarweg zijn er nog drie boeren die ook zo'n landgoed kunnen vormen met alle gevolgen van dien. In de gehele gemeente Brummen zal vijftig tot vijfenzeventig procent van de boeren gaan stoppen de komende tien jaar bij gebrek aan opvolging. Dat kan een verdere ongereguleerde drang naar projectontwikkeling aanwakkeren, die de gemeente niet kan voorkomen. Met Landgoed Middenbos en de cruciale en faciliterende rol van Natuurmonumenten kan de sluis opengezet worden voor een dergelijke ontwikkeling.

Wat is ons verzoek?

Met deze brief willen wij bewerkstelligen om met u over dit plan in gesprek te komen met als doel een herziening van de betrokkenheid van Natuurmonumenten en het plan zelf. Het doel van Natuurbehoud Tonden is het verbeteren van plan voor Landgoed Middenbos met behoud van de positieve natuurelementen en herziening van de negatieve elementen zodanig dat iedereen zijn doelen nog steeds grotendeels kan realiseren, de natuur er beter van wordt en de buurt zich herkent in de ontwikkelingen die voorzien zijn. Wij zien goede mogelijkheden om deze ambitie te realiseren. Het Natura 2000-gebied Landgoederen Brummen zal daarvan de vruchten plukken. Graag gaan wij deze samenwerking met Natuurmonumenten aan.

Met vriendelijke groet,

Gerton van Boom

Voorzitter Natuurbehoud Tonden

De natuur verdient beter!

Vereniging Natuurbehoud Tonden | p/a Voorsterweg 147, 6975 AD Tonden
www.natuurbehoudtonden.nl | info@natuurbehoudtonden.nl | +31654976668
KvK: 98615025 | IBAN: NL76TRIO0321150538